

העותרים:
1. התנועה לחופש המידע, ע"ר מס' 580425700
2. יהודה גוטמן, ת.ז. 032061160
3. רועי פלד, ת.ז. 027119270
4. גיא דיינ, ת.ז. 040309858
מרח' רוטשילד 45, ראשון לציון

העותרים על ידי ב"כ מטרי, מאירי ושות', עורכי - דין
מרחוב מנחם בגין 7, רמת-גן 52681
(בית גיבור ספורט, קומה 24)
טלפון: 03-6109000; פקס: 03-6109009

- נגד -

המשיבים:
1. צבא הגנה לישראל - חטיבת דובר צה"ל
2. רס"ן זוהר הלוי, עו"ד
הממונה על יישום חופש המידע בדובר צה"ל

מרח' איתמר בן-אבי 9 ת"א, ד.צ. 01025
טל': 03-6080200 פקס: 03-6080312
באמצעות פרקליטות מחוז תל-אביב (אזרחי)
רח' הנרייטה סולד 1, תל-אביב ת.ד. 33475, 64924
טל': 03-6970222 פקס: 03-6918541

כתב עתירה

[עפ"י חוק חופש המידע התשנ"ח-1998 ("חוק חופש המידע")]

בית-המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיבים למסור לידי העותרים 2 - 4 את הסימול המספרי של הקב"א (קבוצת איכות) והדפ"ר (דירוג פסיכוכני ראשוני) של כל אחד מהם, בהתאמה. כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות הגשת העתירה, לרבות שכר טרחת עורך דין ומע"מ בגינו כדן.

ההדגשות לאורך העתירה אינן במקור.

נימוקי העתירה:

פתח דבר

1. עניינה של עתירה זו בקבלת הנתונים האישיים של חיילי צה"ל והמועמדים לשירות ביטחון.
2. כל מועמד לשירות ביטחון עובר מיון ראשוני, בסיומו הוא זוכה ל"ציון" בפרמטרים שונים. בין הפרמטרים להם זוכה כל מועמד ציון קב"א (קבוצת איכות) שהינו "מדד איכותי", המשמש כלי עיקרי לתכנון והקצאת כוח אדם, גיוסו ושיבוצו של המועמד בצה"ל, וכלי מיון ראשוני עיקרי המלווה כל חייל החל משלב היותו מועמד לשירות ביטחון ועד לסיום שירותו בצה"ל; וכן ציון דפ"ר (דירוג פסיכוכני ראשוני) שהינו מדד איכותי האומד יכולת שכלית, ומשמש גם הוא למיון ראשוני של כח אדם לקורסים שונים, ליחידות התנדבות ולקורס קצינים.

3. העותרים פנו למשיבים בבקשה לקבל את נתוני הקב"א והדפ"ר האישיים של העותר 2. המשיבים סירבו למסור את הנתונים, בטענה שפרסום מידע זה "אסור על פי חוק", וזאת בהסמך על הוראת סעיף 44א לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 ("חוק שירות ביטחון"). לפיכך, נאלצים העותרים להגיש עתירה זו, על מנת שבית המשפט הנכבד יחייב את המשיבים לחשוף מידע זה.
4. כמפורט להלן, תכליתה של ההוראה הקבועה בסעיף 44א לחוק שירות ביטחון היא למנוע מגורמים אזרחיים ובכלל זה **מעסיקים או מעסיקים פוטנציאליים**, לדרוש מצה"ל מידע אישי אודות עובדים המועסקים על ידם או אודות מבקשי עבודה, על מנת שמידע זה ישמש בידם למטרות שונות. הוראה זו לא נועדה למנוע מן החייל או המועמד לשירות ביטחון עצמו לבקש ולקבל מידע שכזה, **ככל שהוא נוגע אליו באופן אישי**.
5. תכלית זו עולה בבירור הן מלשון הסעיף והן מדברי ההסבר להצעת החוק. למעשה, כל פירוש אחר של הסעיף יוליך לתוצאה אבסורדית ובלתי מתקבלת על הדעת, ויעמיד **כל חייל** או מועמד לשירות ביטחון בחזקת מי שעובר על החוק מעצם **הבקשה** לקבל את נתוני האישיים, אף אם הבקשה סורבה (כבענייננו).
6. גם אם היה ממש בנימוקי המשיבים לאי-מסירת המידע (ולא היא), עדיין רשאי בית המשפט הנכבד להורות על גילוי המידע נוכח עניינם האישי של העותרים במידע המבוקש, ולאור העניין הציבורי הניכר במידע זה.
7. העותר 2 הוא מועמד לשירות ביטחון. העותרים 3 ו-4 השתחררו זה מכבר משירות חובה. העותרים עברו מיונים על ידי רשויות צה"ל, במסגרתם דורגו בקבוצת איכות מסוימת (קב"א) ונקבע להם דירוג פסיכוטכני ראשוני (דפ"ר). לעותרים אינטרס אישי ראשון במעלה לדעת באיזו קבוצת איכות הם נמצאים ביחס לשאר חיילי צה"ל, ובאותה מידה יש להם אינטרס לדעת באיזה אופן הצליחו במבחנים הפסיכוטכניים שאותם ביצעו.
8. לעניין זה קובעת ההלכה הפסוקה כי זכותו של אדם לקבל מידע אודות עצמו, נגזרת מזכות העיון הפרטית, שהוכרה כזכות בסיסית במשטר דמוקרטי; וכי לגבי מבקש מידע המבסס את בקשתו על אינטרס אישי מיוחד, הפטור מגילוי מידע על פי חוק חופש המידע אינו מונע בהכרח את העיון.
9. בנוסף, מן המפורסמות הוא שחלקו הארי של הציבור בישראל משרת או מועמד לשירות ביטחון בצה"ל, ולפיכך ברור שפסיקה שלפיה זכאי כל חייל או מועמד לשירות ביטחון לדעת את הקב"א והדפ"ר האישיים שלו, **היא מעניינו של מרבית הציבור בישראל**.

א. הצדדים

10. העותרת 1, התנועה לחופש המידע ("התנועה לחופש המידע" או "העותרת") הינה עמותה רשומה א-פוליטית הפועלת למען קידום ערכים של שקיפות ודמוקרטיה, ואשר מטרותיה העיקריות הינן, בין השאר, הגשמת החזון והפוטנציאל הטמון בחוק חופש המידע וקבלת מידע מהרשויות בעניינים ציבוריים. התנועה לחופש המידע פועלת מזה למעלה משלוש שנים, ומגישה עתירות שונות לבתי המשפט בנושא חופש מידע.

11. העותר 2 הינו תלמיד ישיבה וסטודנט למשפטים; עבר תהליכי מיון לצה"ל; מצוי בסטאטוס של דחיית שירות; והוא מיועד לשירות ביטחון בצה"ל. העותר 3 הוא מנכ"ל התנועה לחופש המידע, והעותר 4 הוא רכז ארגוני של התנועה לחופש המידע. העותרים 3 ו-4 השתחררו זה מכבר משירות חובה בצה"ל.

12. צבא הגנה לישראל ("צה"ל") מהווה "רשות ציבורית" כהגדרתה בסעיף 2 לחוק חופש המידע. ככזה, חלות על צה"ל הוראות החוק המחייבות אותו למסור לידי כל אזרח או תושב ישראל כל מידע המבוקש על-ידו, ובלבד שהמידע אינו נופל במסגרת אחד הסייגים המופיעים בחוק. המשיבה 1, חטיבת דובר צה"ל ("דובר צה"ל"), משמשת כנציגת צה"ל במגעיו עם הציבור והתקשורת. המשיב 2 ("המשיב"), הינו הממונה על יישום חוק חופש המידע בדובר צה"ל - תחום קשרי ציבור והאחראי על יישום חוק חופש המידע בצה"ל.

ב. העובדות הדרושות

13. כאמור לעיל, כל מועמד לשירות ביטחון עובר מיון ראשוני, בסיומו הוא זוכה ל"ציון" בפרמטרים שונים. בין הפרמטרים להם זוכה כל מועמד לשירות ביטחון ציון קב"א (קבוצת איכות) שהינו "מדד איכותי", המשמש כלי עיקרי לתכנון והקצאת כוח אדם, גיוסו ושיבוצו של המועמד בצה"ל, וכלי מיון ראשוני עיקרי המלווה כל חייל החל משלב היותו מועמד לשירות ביטחון ועד לסיום שירותו בצה"ל; וכן ציון דפ"ר (דירוג פסיכוטכני ראשוני) שהינו מדד איכותי האומדן יכולת שכלית, ומשמש גם הוא למיון ראשוני של כח אדם לקורסים שונים, ליחידות התנדבות ולקורס קצינים.

העתק מסמכים בעניין זה שהתקבלו אצל העותרת בעבר מהמשיבה, מצורף ומסומן "א".

14. ביום 11.12.07 פנו העותרים למשיבים וביקשו לקבל, בין היתר, את דירוג הקב"א והדפ"ר של העותר 2 ("בקשת המידע").

העתק בקשת המידע מיום 11.12.07 מצורף ומסומן "ב".

15. ביום 3.2.08 שלח המשיב את תשובתו לבקשת המידע. המשיב הודיע כי מסירת המידע אסורה, כביכול, מכוח סעיף 44 לחוק שירות ביטחון ולפיכך גם מכוח סעיף 9(א)(4) לחוק חופש המידע.

העתק מכתבו של המשיב מיום 3.2.08 מצורף ומסומן "ג".

16. ביום 2.4.08 השיבו העותרים לתגובת המשיב. המשיבים טענו כי הנימוקים שפורטו בתגובת המשיב אינם מצדיקים הימנעות ממסירת המידע, ודרשו פעם נוספת להעביר את המידע המבוקש.

העתק מכתב העותרים מיום 2.4.08 מצורף ומסומן "ד".

17. ביום 26.5.08 ענה המשיב למכתב התגובה של העותרים. המשיב חזר וטען כי מסירת המידע אסורה על פי דין, וחזר על סירובם של המשיבים למסור את המידע המבוקש.

העתק המכתב מיום 26.5.08 מצורף ומסומן "ה".

18. במענה למכתב זה הודיעו העותרים ביום 27.5.08 כי בכוונתם לעתור לבית המשפט המוסמך, על מנת שזה יורה על מסירת המידע המבוקש.

העתק מכתב העותרים מיום 27.5.08 מצורף ומסומן "ו".

19. ביום 24.6.08 התקיימה שיחה טלפונית בין המשיב לבין הח"מ, בסיומה הודיע המשיב כי דרישת העותרים בקשר עם המידע נשוא העתירה תישקל פעם נוספת. מאחר שהמידע המבוקש לא התקבל, נאלצים העותרים להגיש עתירה זו, על מנת שבית המשפט יחייב את המשיבים למסרו.

ג. המסגרת הנורמטיבית - חוק חופש המידע

20. עיקרון גילוי המידע הוא כלי לעיצוב התנהגות ראויה של הרשות הציבורית. הוא מאפשר ביקורת ציבורית, מגביר את אמון הציבור ברשויות השלטוניות ומחזק את מבנה המשטר והממשל. נגישות רבה יותר למידע תסייע לקידום של ערכים חברתיים כגון שוויון, שלטון החוק וכיבוד זכויות האדם. כל אלה נועדו להבטיח את שקיפות השלטון שהיא מסימניה המובהקים של חברה דמוקרטית.

21. בית המשפט העליון כבר עמד על החשיבות בחשיפת מידע לציבור, ועל עיקרון הגילוי של המידע המצוי אצל רשויות הציבור:

"זכותו של הציבור לחופש גישה למידע המוחזק בידי רשויות הציבור, באה לקדם את תרבות השלטון. "קבלת מידע על-אודות דרכיו ואורחותיו של השלטון חיוני הוא ליכולתו של הציבור לפקח על פעילותן של רשויות השלטון; וידיעתן של רשויות השלטון כי חשופות הן לביקורת תביא מצידה ליתר סדר ומשטר, ותרתיע אותן מעשיית מעשים החורגים מן המותר והראוי... חופש המידע מבטיח את שקיפות פעולתו של השלטון ואת העמדתו "באור השמש". מכאן הגישה, כי חופש המידע הוא תנאי הכרחי לקיום ביקורת על השלטון, כמו-גם לאמון הציבור בשלטון... (עע"מ 6013/04 **מדינת ישראל - משרד התחבורה נ' חברת החדשות הישראלית** (תק-על 2006 (1) 14).

22. חוק חופש המידע הוא אחד האמצעים להבטחת זרימתו של מידע מהשלטון לאזרח, שזהו יסוד הכרחי לקיומה של הדמוקרטיה, וכן לקיומה של ביקורת אמיתית על זרועות השלטון. עם חקיקת חוק חופש המידע עוגנה הזכות לקבלת מידע בחוק מפורש. סעיף 1 לחוק חופש המידע קובע, כי לכל אזרח ישראלי או תושב הזכות לקבל מידע מרשות ציבורית בהתאם להוראות החוק. על חשיבותו של החוק, אשר יישומו עומד למבחן בעתירה זו, עמד פרופ' זאב סגל בספרו. תפקידו של החוק, לשיטתו, לחזק את עקרון השקיפות ברשויות השלטון:

"החוק הוא חלק מהיצירה הדמוקרטית נוסח ישראל. בצד השתלבותו בסביבה דמוקרטית כותב החוק פרק חדש במשפטה הציבורי של מדינת ישראל. מה שהיה אינו אמור להיות. שקיפות חדשה תיווצר אם יופנם החוק על-ידי הציבור. אם יכירו הרשויות הציבוריות בכך שנפל דבר בשיטת המשפט והממשל, אם יתנו בתי-המשפט פרשנות ראויה לחופש המידע ולמשמעותו" (ז. סגל, **הזכות לדעת באור חוק חופש המידע**, עמ' 14).

23. ואכן, תכליתו של חוק חופש המידע לקיים ולקדם את הדמוקרטיה בישראל ולהגביר את הפיקוח והבקרה על הרשות הציבורית:

"מהי איפוא, תכליתו של חוק חופש המידע? נראה לי, כי תכליתו הינה ליתן מידע לפרט על-מנת לקיים ולקדם את הדמוקרטיה ובגדריה מתן מידע לציבור שיאפשר בחירה מושכלת, אשר תקדם את האמת, תאפשר הגשמה עצמית של הפרט, ותביא לפיקוח ובקרה על הרשות הציבורית. תכלית החוק היא להגן על

חופש הביטוי, מתוך הכרה, כי המידע שבידי הרשות הציבורית מוחזק על-ידה כנאמן הציבור כולו" (א' ברק "חופש המידע ובית המשפט" קריית המשפט ג' (תשס"ג) 95).

24. בדברי ההסבר להצעת החוק אף נאמר כי החוק יקדם גם ערכים חברתיים נוספים, כגון: שוויון, שלטון החוק וכיבוד זכויות אדם:

"נגישות רבה יותר למידע תסייע בקידום של ערכים חברתיים אחרים ובהם שוויון, שלטון החוק וכיבוד זכויות האדם, ותאפשר בקרה טובה יותר של הציבור על מעשי השלטון... הסדרה חוקית של הזכות למידע על סייגיה וחרגייה תגבש באופן מרוכז וברור יותר את גבולותיה, תסייע לשינוי קווי החשיבה המקובלים בקרב הרשויות הלכה למעשה..." (הצעת חוק חופש המידע, התשנ"ז - 1997, ה"ח התשנ"ז, עמ' 397).

25. הנה כי כן, חוק חופש המידע הוא אחד האמצעים להבטחת זרימתו של מידע שהינו כה חיוני לקיומו ולהבטחתו של המשטר הדמוקרטי, וכן לקיומה של ביקורת אמיתית על זרועות השלטון.

26. הזכות לקבלת מידע מרשויות ציבוריות היא אחת מזכויות היסוד במשטר הדמוקרטי. היא תנאי בסיסי להגשמתו של חופש הביטוי ולמימוש זכויותיו של אדם בכל תחומי החיים.

ד. בחינת נימוקי המשיבים

27. המשיבים טענו כי סעיף 44א לחוק שירות ביטחון קובע איסור לדרוש את הסימול המספרי המציין את מידת התאמתו של אדם לשירות צבאי. לטענת המשיבים, בהתאם לסעיף זה רשויות הצבא אינן מוסמכות להעביר את הסימולים המספריים המסמלים את הקב"א והדפ"ר.

28. לפיכך, טענו המשיבים, כי לא ניתן למסור את הקב"א והדפ"ר האישיים של העותר 2 (ובכלל) וזאת מכוח חוק שירות ביטחון ומכוח סעיף 9(א)4 לחוק חופש המידע ("מידע שמסירתו אסורה על פי דין").

29. בנימוקים אלו אין ממש.

30. סעיף 44א(א) לחוק שירות ביטחון קובע כי -

"לא ידרוש אדם ולא יעשה שימוש בכל נתון אישי צבאי, אלא אם כן הורשה לכך בחוק, בתקנות לפי חוק זה או בפקודות הצבא, ובלבד שהדרישה או השימוש ייעשו למטרה שלשמה הורשה".

31. תכליתה של הוראה זו, למנוע מגורמים אזרחיים ובכלל זה מעסיקים או מעסיקים פוטנציאליים, לדרוש מצה"ל מידע אישי אודות עובדים המועסקים על ידם או אודות מבקשי עבודה, על מנת שמידע זה ישמש בידם למטרות שונות, כגון - קבלה לעבודה, הפסקת עבודה, שיבוץ לתפקידים שונים, קידום וכיוצא בזה.

32. הוראה זו וודאי לא נועדה למנוע מן החייל או המועמד לשירות ביטחון עצמו לבקש ולקבל מידע שכזה, ככל שהוא נוגע אליו באופן אישי.

33. תכלית זו ברורה על פניה. ניתן להסיק אותה על נקלה גם מלשון הסעיף, הנוקט בביטוי "**לא ידרוש**" (המתייחס למבקש המידע), וזאת בשונה מ"**לא ימסור**" (המכוון לצה"ל).

34. פרשנות זו מוצאת חיזוק גם בדברי ההסבר להצעת החוק, מהם עולה כי מטרת הסעיף היא למנוע העברת מידע רפואי במטרה שמידע זה לא יימסר לגורמים אזרחיים באופן שיפגע ביוצאי צבא, בחייהם האזרחיים, בקריירה שלהם וכיוצא בזה:

"יוצא צבא עלול להיפגע מהוצאת ממצא רפואי הקשור לשירותו בצבא, אל גורמים אזרחיים, והעול הנגרם לו גדל במיוחד כאשר אותו ממצא רפואי אינו משקף את מצבו הבריאותי המעודכן" (הצעת חוק שירות בטחון (תיקון מס' 9) התשנ"ה 1995 ה"ח 2418, עמ' 539 [אסמכתא "1"]).

35. חיזוק נוסף לפרשנות זו ניתן למצוא גם בהוראת סעיף 2א(א) לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988, הקובע כי:

"מעביד לא ידרוש מדורש עבודה או מעובד את הפרופיל הצבאי שלו, ולא יעשה שימוש בפרופיל הצבאי שלו, אם הגיע לידי...";

36. כך קובע גם בית הדין הארצי לעבודה, בהתייחסו לקשר שבין שתי הוראות החוק הללו:

"קיימות הוראות חוק המסייגות את זכותו של המעסיק לגייס ולקדם עובדים... סעיף 2א לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה מונע ממעסיק לדרוש או להשתמש בפרופיל הצבאי של עובד או מועמד לעבודה בכל עניין המנוי בסעיף 2 לעיל. סעיף 44א לחוק שירות בטחון [נוסח משולב], התשמ"ו - 1986 קובע הוראה גורפת המגבילה דרישה או שימוש בכל נתון אישי צבאי" (דב"ע 4-70/97 אוניברסיטת ת"א נ' ההסתדרות הכללית החדשה, תק-אר 728 (2)98, [אסמכתא "2"])."

37. למעשה, כל פירוש אחר של הסעיף יוליך לתוצאה אבסורדית ובלתי מתקבלת על הדעת, באשר הוא יעמיד כל חייל או מועמד לשירות ביטחון בחזקת מי שעובר על החוק מעצם הבקשה לקבל את נתוניו האישיים, אף אם הבקשה סורבה (כבענייננו).

38. בהקשר זה נציין כי צה"ל מאפשר ממילא לכל חייל לקבל את הסימול המספרי של הפרופיל הרפואי שלו. כך נאמר בסעיף 5 לתשובת המשיבים מיום 3.2.08 (נספח 3 לעיל), בהתייחס לחלקה האחר של בקשת המידע (שאינו נדון בעתירה זו):

"כל חייל זכאי לקבל מצה"ל כל מידע הקיים ברשומה הרפואית שלו, לרבות הפענוח המילולי רפואי של מספרי הליקוי".

39. טענה זו עומדת בסתירה לטענת המשיבים שלפיה חל, כביכול, איסור למסור לחייל עצמו "כל נתון אישי צבאי" (כאמור בסעיף 44א לחוק שירות ביטחון).

40. טענות אלו הועלו בפני המשיבים כבר במכתבם של העותרים מיום 2.4.08 (נספח א' לעיל). תשובת המשיבים היתה, ראשית, כי כוונת המחוקק לא היתה להסתפק באיסור על מסירת המידע לגורמים אזרחיים; ושנית, כי החזקת המידע בידי מי שהמידע נוגע אליו תהפוך את המידע לזמין בפני מעסיקים וגורמים אזרחיים, אשר ידרשו את המידע "מבעליו" לצרכים אחרים.

41. גם בטענות אלו אין ממש. טענת המשיבים בנוגע ל"כוונת המחוקק" נסתרת מניה וביה מעיון בהצעת החוק. בנוסף, הוראת חוק שירות ביטחון היא ברורה וחד משמעית. היא אוסרת על גורמים אזרחיים לדרוש ולעשות שימוש בנתון אישי צבאי של חייל. החוק אינו קובע איסור לדרוש את המידע מצה"ל דווקא. ככל שחל על גורם מסוים איסור לדרוש את המידע או לעשות בו שימוש, הוא כולל גם איסור לדרוש את המידע מהחייל או המועמד לשירות ביטחון עצמו. לכן, מסירת המידע לחייל או המועמד לשירות ביטחון עצמו לא תהפוך את המידע ל"זמין" יותר או פחות ממה שהוא כעת.

42. מכל האמור לעיל עולה כי חוק שירות ביטחון אינו מונע את מסירת המידע המבוקש, ועל כן גם סעיף 9(א)(4) לחוק תופש המידע אינו חל על המידע המבוקש.

ה. עניינם האישי של העותרים והעניין הציבורי במידע

43. כאמור לעיל, בענייננו אין עילה להימנע ממסירת המידע. ואולם אפילו היו טיעוני המשיבים יכולים להתקבל כעילות לכאוריות לאי-גילוי המידע המבוקש - ולא היא - הרי שעילות אלה מתגמדות אל מול העניין הציבורי הרב שבגילוי, ובמיוחד עניינם האישי של העותרים בו, כמפורט להלן.

44. ככל שייקבע כי המידע המבוקש עשוי לחסות תחת אחד מסעיפי הפטור הקבועים בחוק חופש המידע (ולא היא), עדיין רשאי בית המשפט הנכבד להורות על מסירת המידע המבוקש לאור העניין הציבורי הרב במסירתו, וזאת מכוח סעיף 17(ד) לחוק חופש המידע. אף ההלכה הפסוקה קובעת כי ככל שהעניין הציבורי בגילוי המידע רב, כך גדל הצורך בחשיפת המידע המבוקש:

"בית המשפט עמד על כך, שהחריגים לפי חוק חופש המידע אינם מוחלטים אלא יחסיים, וכי יש צורך באיזון אינטרסים בין זכותו של האזרח לקבל מידע לבין שיקול הדעת של הרשות אם להתיר את גילוי המידע או לסרב לעשות כן. שיקול הדעת צריך להיות מונחה, בין השאר, מטיבו ומעוצמתו של האינטרס של המבקש לקבל את המידע ומעניין הציבורי בגילוי המידע... התמלאות תנאי מתנאי סעיף 9(ב) אינו מהווה סוף פסוק, אלא אך תחילתה של הדרך לבחינת האינטרסים המנוגדים של הצדדים... לעניין האמור ניתן ליתן משקל למגוון של נושאים: אלה הנוטים אל עבר מבקש המידע, לרבות חיוניות המידע לגביו לשם הגנה על אינטרס לגיטימי והמשקל הציבורי שיש לדבר..." (עע"מ 1825/02 מדינת ישראל - משרד הבריאות נ' איגוד בתי אבות-א.ב.א, פ"ד נט(3) 726).

45. הטעמים לעיל, מהווים הצדקה כללית לעיקרון גילוי המידע ויפים גם לענייננו. לפיכך, יציינו העותרים את העניין הציבורי ואת עניינם האישי של העותר במידע המבוקש.

46. העותר 2 הוא מועמד לשירות ביטחון, ואילו העותרים 3 ו-4 סיימו זה מכבר את שירות החובה שלהם. העותרים עברו מיונים על ידי רשויות צה"ל, במסגרתם דורגו בקבוצת איכות מסוימת (קב"א) ונקבע להם דירוג פסיכוכני ראשוני (דפ"ר).

47. לעותרים אינטרס אישי ראשון במעלה לדעת באיזו קבוצת איכות הם נמצאים ביחס לשאר חיילי צה"ל ובאיזה אופן הצליחו במבחנים הפסיכוכיניים שאותם ביצעו. לעניין זה קובעת ההלכה הפסוקה כי זכותו של אדם לקבל מידע **אודות עצמו**, נגזר מזכות העיון הפרטית, שהוכרה כזכות בסיסית במשטר דמוקרטי:

"זכותו של הפרט לעיין במסמכים, המוחזקים בידי הרשות המנהלית ואשר שימשו אותה להחלטה בעניינו, היא ממושכלות היסוד של המשטר הדמוקרטי. זוהי "זכות העיון הפרטית", הנגזרת בעיקר מזכות הטיעון ומחובת המינהל לפעול בשקיפות... רק השגה שנעשית מתוך מידע מלא תהיה השגה אפקטיבית, הממצה את זכותו של המשיג לטעון את טענותיו ולתקוף באופן ישיר את המידע ששימש נגדו. משום כך נהוג לראות בזכות העיון היבט של זכות הטיעון... זכות העיון מהווה גם אמצעי ביקורת על הרשות, שנדרשת לבסס את החלטותיה כראוי, בחומר ראיות סביר ומשכנע. לו הותר לרשות לקבל החלטות, הפוגעות באינטרסים של פרטים, מבלי לחשוף את הבסיס להן, היה גובר החשש מפני שרירות. בכך מצטרפת זכות העיון לחובת ההנמקה, כהיבט נוסף של עקרון שקיפות המינהל..." (רע"א 291/99 ד.נ.ד. אספקת אבן ירושלים נ' מנהל מס ערך מוסף תק-על 2004(2) 194, 200).

48. עוד קבעה ההלכה הפסוקה כי לגבי מבקש מידע המבסס את בקשתו על אינטרס אישי מיוחד, הפטור מגילוי מידע על פי חוק חופש המידע אינו מונע בהכרח את העיון:

"זכותו של אדם לעיין בכל החומר המצוי בידי הרשות אשר נוגע לעניינו הנה אחד מכללי היסוד במשפט המנהלי הישראלי. הורתה ולידתה של זכות זו שנים רבות טרם נחקק חוק חופש המידע (...). זכות העיון קשורה קשר אמיץ לזכות הטיעון ולנוכח חשיבותה למיצוי הזכויות הדיוניות האחרות של הפרט, ההקפדה על קיומה מתחייבת מכללי ההגיונות הבסיסיים הנוהגים ביחסים שבין אדם לרשות... "חוק חופש המידע חידש חידוש, לפיו כל אדם, גם מי שאינו נוגע לעניין, זכאי לקבל מידע מהרשויות הציבוריות, בלי שידרש להוכיח את עניינו באותו מידע ולהסביר מדוע הוא זקוק למידע זה (...). אי תחולת החוק על גופים ועניינים מסוימים אכן עלול למנוע מסירת מידע מאותם גופים למבקש שאינו נוגע לעניין במישרין (...). **אולם בענייננו מדובר בזכות עיון פרטית של אדם שיש לו עניין ישיר ומיוחד במידע המבוקש (...). לגבי מבקש כזה, המבסס את בקשת העיון על אינטרס אישי מיוחד, הפטור מגילוי המידע על-פי חוק חופש המידע אינו מונע, בהכרח, את העיון..."** (בג"צ 10271/02 אברהם פריד נ' משטרת ישראל, תק-על 2006(3) 1128, 1131).

49. פרט לעניינם האישי של העותרים, גם העניין הציבורי מצדיק את מסירת המידע המבוקש.

50. כאמור, התנועה לחופש המידע היא תנועה א-פוליטית, הפועלת למען קידום ערכים של שקיפות ודמוקרטיה ולשם הגשמת החזון והפוטנציאל הטמונים בחוק חופש המידע - וקבלת מידע מהרשויות בעניינים ציבוריים. התנועה לחופש המידע פועלת מזה למעלה משלוש שנים, ומגישה עתירות שונות לבתי המשפט בנושא חופש מידע. עניינה של התנועה לחופש המידע במידע נשוא עתירה זו, נובע מחד מזכותה לדעת את מעשי השלטון, ומאידך מהיותה "ידו הארוכה" של הציבור.

51. למעשה נועדה עתירה זו - ככל העתירות שמגישה התנועה לחופש המידע - להוציא את "זכות הציבור לדעת" מהכוח אל הפועל (השוו: עת"מ 2161/06 התנועה לחופש המידע נ' צבא הגנה לישראל-חטיבת דובר צה"ל, תק-מח 2007(2) 1723), בה קבע בית המשפט הנכבד כי התנועה לחופש המידע מייצגת את הציבור הרחב ומשמשת כ"ידו הארוכה".

לפיכך, מעמד התנועה לחופש המידע נגזר, בין היתר, גם מזכות הציבור לדעת.

52. כמרבית העתירות שמגישה התנועה לחופש המידע, גם לעתירה זו השלכה על הציבור הרחב. עתירה זו עוסקת בזכותו של כל חייל או מועמד לשירות ביטחון לבקש ולקבל את נתוניו האישיים.

53. מן המפורסמות הוא שמרבית האוכלוסייה בישראל מיועדת לשירות בטחון, משרתת בשירות בטחון או ששירתה בשירות זה בעבר. נתח נכבד מן האוכלוסייה ממשיך לשרת במהלך מספר עשורים במסגרת שירות מילואים פעיל. דירוג קבוצת האיכות של חיילי צבא הגנה לישראל הינו, ככל הידוע לעותרים, גורם מכריע בשיבוצו של כל חייל במסגרת שירותו הצבאי. לבד משירות המילואים, לשיבוץ זה השלכה ממשית גם על חייו האזרחיים של החייל לאחר שחרורו.

54. לפיכך ברור שפסיקה שלפיה זכאי כל חייל או מועמד לשירות ביטחון לדעת את הקב"א והדפ"ר האישיים שלו, היא מעניינת של מרבית הציבור בישראל.

1. נטל השכנוע על חיסוי המידע מוטל על הרשות

55. נטל ההוכחה והשכנוע כי אינטרס אי הגילוי מהנימוקים המפורטים בחוק גובר על "העניין הציבורי בגילוי המידע" מוטל על כתפי הרשות הציבורית המסרבת לגילוי המידע:

"שאלת נטל ההוכחה אינה כלולה בהוראות החוק, אולם מאחר שהרשות הציבורית היא הטוענת לקיומם של טעמים המונעים את מסירת המידע, הרי שנטל ההוכחה בעניין זה מוטל עליה" (דברי ההסבר להצעת חוק חופש המידע, ה"ח 2630 תשנ"ז, עמ' 397, בעמ' 408).

56. כך קבעה גם הפסיקה:

"משהובאו הדברים להכרעת בית המשפט, סדר הדברים הנכון הוא כי הרשות תוכיח כי מתקיימת עילה לחיסוי המידע ואם עלה בידו של עותר להצביע על קיומו של אינטרס ציבורי בגילוי המידע, שב הנטל אל הרשות להראות כי איזנה איזון ראוי וסביר בין השיקולים הצריכים לעניין..." (עע"מ 7024/03 עו"ד אריה גבע נ' יעל גרמן, ראש העירייה הרצליה, תק-על 2006(3) 3662, 3672).

57. במקרה זה הראו העותרים, מחד גיסא, כי קיים עניין ציבורי רב במידע המבוקש. מאידך גיסא, המשיבים לא הרימו את נטל ההוכחה, באופן שיצדיק את אי מסירת המידע, ועל כן - מן הדין למסרו.

סוף דבר

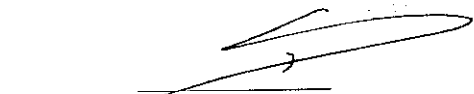
58. אין ממש בנימוקים שהעלו המשיבים לאי-מסירת המידע. מכל מקום, עניינם האישי של העותרים והעניין הציבורי בגילוי המידע המבוקש עדיף וגובר על כל טעם שכזה, אם בכלל ישנו בנמצא. לפיכך מן הדין להורות על מסירת המידע.

59. עתירה זו נתמכת בתצהירו של מנכ"ל התנועה לחופש המידע, מר רועי פלד.

60. לבית-המשפט הנכבד הסמכות העניינית והמקומית לדון בעתירה.

61. על יסוד כל אחד מהנימוקים דלעיל ועל יסוד משקלם המצטבר, מתבקש בית-המשפט הנכבד להורות למשיבים למסור לידי העותרים את המידע המבוקש ברישא לעתירה. לחלופין, מתבקש בית-המשפט הנכבד להורות על מתן המידע המבוקש או חלק מהמידע המבוקש ו/או להתנות מסירתו של המידע בתנאים שבית-המשפט ימצא לראויים בנסיבות העניין.

62. בית-המשפט הנכבד מתבקש לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים, לרבות שכר טרחת עורך דין בצירוף מע"מ בגינו כדין.

רוז בן-דור, עו"ד
מטרי, מאירי ושות' - עורכי דין
בא-כוח העותרים